

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการติดตาม รังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคล¹

อัครพงศ์ อาสา²

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคล ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ของการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลโดยทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลนั้นมีด้วยกันหลากหลายประเภท เช่น รูปแบบของการติดตามรังควานที่มีลักษณะที่ไม่มี ความผิดอื่นร่วมอยู่ด้วยและรูปแบบของการติดตามรังควานที่มีความผิดฐานอื่นร่วมกระทำด้วย ซึ่ง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้ถูกติดตามทั้งสองประเภทดังกล่าวอาจแตกต่างกันไปแล้วแต่ลักษณะของการกระทำ เช่น ผลกระทบทางลบด้านอารมณ์ ความรู้สึก สุขภาพจิต และการปรับตัวทางสังคม โดยอาจทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ความโดดเดี่ยว ซึมเศร้า ความโกรธ การใช้ยาเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลในทางลบกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการเรียน และการรับรู้คุณค่าในตนเองอีกด้วย หรือ บางครั้งอาจมีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นภายหลังจากได้ทำการติดตามเหยื่อ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงที่ไม่สามารถรับมือป้องกันกับเหยื่อได้

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลทำให้ทราบว่าความผิดฐานติดตามรังควานนั้นมีปัญหาทางกฎหมาย 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายมาปรับใช้ในการติดตามรังควานอย่างต่อเนื่องไว้ อย่างเพียงพอ

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับฐานความผิดของการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคล ผู้ศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กรณี ได้แก่

1.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาปรับใช้ในการกระทำในลักษณะ ดังกล่าวให้เป็นความผิดโดยเฉพาะ

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลโดยเฉพาะ เมื่อเกิดเป็นคดีความขึ้นสู่ศาล ศาลมักนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใกล้เคียง ยกขึ้นพิจารณากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เช่น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 มาตรา 309 มาตรา 388 มาตรา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการติดตาม

รังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ฐาตุร ศิริยุทธวัฒนา และ คณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรษ

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

392 และมาตรา 397 โดยที่การติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลนั้น อาจมีรูปแบบของการติดตาม³ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 The Rejected Stalker คือ การติดตามเพราะถูกปฏิเสธ เกิดขึ้นเนื่องจากการทำลายความสัมพันธ์ของระหว่างบุคคล ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมักเป็นคนใกล้ชิดทางเพศ อย่างไรก็ตามสมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิท หรือคนอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ติดตามรังควานก็สามารถกลายเป็นเป้าหมายของการติดตามรังควานปฏิเสธได้เช่นกัน แรงจูงใจเริ่มต้นของผู้ติดตามรังควานคือความพยายามที่จะคืนดีความสัมพันธ์หรือเพื่อแก้แค้นที่ถูกปฏิเสธ ในขณะที่ผู้ติดตามรังควานที่ถูกปฏิเสธความสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความสับสนเกี่ยวกับเหยื่อและบางครั้งต้องการให้ความสัมพันธ์กลับคืนมา ในขณะที่บางครั้งก็โกรธและต้องการแก้แค้นเหยื่ออย่างชัดเจน ในบางกรณีของการติดตามรังควานจะมีการยึดเยื้อต่อเนื่องเป็นเวลานานโดยพฤติกรรมจะยังคงอยู่เนื่องเพื่อเป็นการทดแทนความสัมพันธ์ในอดีต เนื่องจากจะช่วยให้ผู้ติดตามรังควานยังคงรู้สึกใกล้ชิดกับเหยื่อ อีกในสาเหตุหนึ่งที่กระทำลงไปเนื่องจากทำให้ผู้ติดตามรังควานไม่รู้สึกสูญเสียความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงได้ลงมือกระทำการดังกล่าว

รูปแบบที่ 2 The Resentful Stalker คือ การติดตามด้วยความขุ่นเคืองเกิดขึ้นเมื่อผู้ติดตามรังควานรู้สึกว่าเขาถูกทารุณกรรมหรือว่าเขาตกเป็นเหยื่อของความไม่ยุติธรรมบางรูปแบบ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเป็นคนแปลกหน้าหรือคนรู้จักที่ถูกมองว่าทำร้ายผู้กระทำอย่างไม่ถูกต้อง การติดตามรังควานในลักษณะนี้อาจเกิดขึ้นจากความเจ็บป่วยทางจิตขั้นรุนแรงเมื่อผู้กระทำพัฒนาความเชื่อที่หวาดระแวงเกี่ยวกับเหยื่อและใช้การติดตามรังควานเป็นวิธีการแก้แค้นต่อเหยื่อ แรงจูงใจเริ่มต้นในการติดตามรังควานคือความปรารถนาที่จะแก้แค้น และการติดตามรังควานยังคงอยู่โดยความรู้สึกถึงอำนาจและการควบคุมที่ผู้ติดตามรังควานมาจากการชักจูงให้เหยื่อเกิดความกลัว

รูปแบบที่ 3 The Intimacy Seeking Stalker คือ การแสวงหาความใกล้ชิด เป็นการติดตามรังควานเกิดขึ้นจากบริบทของความเหงาและการขาดคนสนิท ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมักเป็นคนแปลกหน้าหรือคนรู้จักซึ่งตกเป็นเป้าหมายของความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์ของผู้ติดตามรังควาน ความใกล้ชิดที่พบบ่อยครั้งที่การแสวงหาพฤติกรรมของผู้ติดตามรังควานเกิดจากความเจ็บป่วยทางจิตขั้นรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่หลงผิดเกี่ยวกับเหยื่อ เช่นความเชื่อที่ว่าพวกเขามีความสัมพันธ์กันอยู่แล้วแม้ว่าจะไม่มีอยู่ก็ตาม แรงจูงใจเริ่มต้น คือ การสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด การติดตามรังควานนั้นเกิดขึ้นเพื่อความพึงพอใจที่มีมูลเหตุมาจากความเชื่อที่ว่าพวกเขามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเหยื่อ

รูปแบบที่ 4 The Incompetent Suitor คือ บุคคลผู้ไร้ความสามารถ เป็นติดตามรังควานในบริบทของความเหงาหรือค้นหา และมุ่งเป้าไปที่คนแปลกหน้าหรือ คนรู้จัก แตกต่างจาก Intimacy Seeker อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจเริ่มต้นของพวกเขาไม่ใช่เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่รัก แต่เป็นการออกเดทหรือความสัมพันธ์

³ Stalking Risk Profile, **Types of Stalking** [Online], available URL: [https:// www.stalkingriskprofile.com/what-is-stalking/types-of-stalking](https://www.stalkingriskprofile.com/what-is-stalking/types-of-stalking), 2564 (เมษายน, 24).

ทางเพศระยะสั้น บุคคลดังกล่าวมักจะติดตามรังควานเป็นระยะเวลาด้าน ๆ แต่เมื่อพวกเขายังคงมีพฤติกรรมของพวกเขามักจะไม่สนใจกับความทุกข์ของเหยื่อ บางครั้งความรู้สึกตัวนี้เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดทางปัญญาหรือทักษะทางสังคมที่ไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากความผิดปกติทางสติปัญญา

รูปแบบที่ 5 The Predatory Stalker คือ การติดตามแบบล่าเหยื่อ เกิดขึ้นในบริบทของการปฏิบัติและผลประโยชน์ทางเพศที่เบี่ยงเบน ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้ชายและเหยื่อมักจะเป็นผู้หญิงแปลกหน้า ซึ่งผู้ก่อเหตุสร้างความสนใจทางเพศ พฤติกรรมการติดตามรังควานมักเริ่มต้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจทางเพศ (เช่น การแอบดูเหยื่อรายเดียวเมื่อเวลาผ่านไป) แต่ยังสามารถใช้วิธีการรับข้อมูลเกี่ยวกับเหยื่อเพื่อกระทำการอื่นหรือเพื่อประโยชน์ในการล่วงละเมิดทางเพศ ในแง่ของการติดตามรังควานเป็นทั้งเครื่องมือและเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้ติดตามรังควานพึงพอใจมาก เนื่องจากได้ความรู้สึกรังควานและการควบคุมที่มาจาก การกำหนดเป้าหมายเหยื่อที่มักไม่สงสัย

1.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกำหนดเหตุการณ์ของความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว

จากการบัญญัติทั้งหลายของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 มาตรา 309 มาตรา 388 มาตรา 392 และมาตรา 397 จะเห็นได้ว่าไม่มีการบัญญัติเหตุการณ์หรือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเมื่อผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก เนื่องด้วยเด็กมีความเปราะบางทางด้านจิตใจมากกว่าผู้ใหญ่ ผลกระทบจากการถูกติดตามที่จะได้รับย่อมมากกว่าผู้ใหญ่ และเด็กยังเป็นบุคคลผู้หย่อนความสามารถทางด้านความคิดและการตัดสินใจ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเด็กย่อมได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ เด็กจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายเป็นพิเศษ

อีกทั้งให้เป็นไปตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก คือ การปกป้อง คุ้มครองเด็ก เพื่อสนองความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนาตามแต่ละช่วงวัยของเด็กและเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก หรือกล่าวได้ว่าประโยชน์สูงสุดของเด็ก คือ สวัสดิภาพ หรือสวัสดิการสำหรับเด็ก⁴

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดผลกระทกรของความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว

จากการบัญญัติทั้งหลายของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 มาตรา 309 มาตรา 388 มาตรา 392 และมาตรา 397 จะเห็นได้ว่า กฎหมายเหล่านั้นไม่มีการบัญญัติถึงการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกติดตามถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นผลกระทกรหรือผลที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากพบว่าผู้หญิงเจ็ดคนเสียชีวิตจากการต้องสงสัยว่าฆ่าตัวตายในช่วงห้าปีที่ผ่านมา หลังจากประสบเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคู่รักที่ใกล้ชิด อดีตคู่ครอง หรือสมาชิกใน

⁴ ไพรัช บวรสมพงษ์, “การคุ้มครองเด็กผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับประโยชน์สูงสุดของเด็ก,” (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 115.

ครอบครัว⁵ ดังนั้นหากเกิดผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้กระทำก็ไม่ต้องรับโทษในผลที่เกิดขึ้นนั้นเพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป ประเทศไทยจึงควรบัญญัติผลกระทบไว้ในความผิดฐานติดตามรังควานด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวในบทลงโทษของกฎหมายและเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่เหยื่อผู้ถูกติดตามในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษของความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว

การกระทำความผิดฐานติดตามรังควานนั้น มีลักษณะการกระทำที่สามารถเกิดการกระทำความผิดขึ้นได้ง่าย ไม่ต้องใช้เครื่องมือในการกระทำความผิดร่วมด้วย ส่งผลให้ผู้กระทำตัดสินใจลงมือกระทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อบทกฎหมาย และเหยื่อนั้นไม่สามารถที่จะป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นได้เลย แม้เหยื่อจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรและความพยายามที่จะป้องกันแล้วก็ตาม ซึ่งการกระทำดังกล่าวมักส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง แต่ปัจจุบันการติดตามบุคคลบางรูปแบบยังไม่ถูกบัญญัติเป็นความผิด อีกทั้ง ในกรณีที่เป็นการติดตามรังควานเด็ก หรือผลกระทบจากการกระทำความผิดรูปแบบดังกล่าว ก็ยังไม่มีการบัญญัติให้เป็นความผิด เมื่อไม่มีการบัญญัติการกระทำไว้เป็นความผิดผลที่ตามมาคือการไม่มีอัตราโทษที่เหมาะสมกับการกระทำ ดังนั้น หลังจากที่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวขึ้นแล้วทั้งในกรณีปกติ กรณีเหตุฉกรรจ์ และกรณีผลกระทบ ก็สมควรที่จะพิจารณาถึงจำนวนอัตราโทษที่เหมาะสมสำหรับความผิดฐานดังกล่าว เพราะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพื่อเป็นการข่มขู่ ยับยั้ง และป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะนี้ขึ้นอีก

2. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีมาตรการทางกฎหมายภายหลังจากศาลมีคำพิพากษามาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว

ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีมาตรการทางกฎหมายภายหลังจากศาลมีคำพิพากษามาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว ผู้ศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี ได้แก่

2.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานต้องได้รับการเพิ่มโทษที่จะลงโทษหนึ่งเมื่อได้กระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดียวกัน

เนื่องจากความผิดฐานดังกล่าวนี้เป็นฐานความผิดที่เกิดขึ้นได้ง่ายและมักส่งผลกระทบต่อสังคม สมควรให้ผู้กระทำความผิดได้เจ็บปวดจากการกระทำโดยได้รับการเพิ่มโทษตามกฎหมายให้มากกว่าโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งหลักเกณฑ์ของการเพิ่มโทษหนึ่งเมื่อได้กระทำ

⁵ Sirin Kale, 7 Abuse Victims in the UK Died By Suspected Suicide in the Last 5 Years[Online], available URL: <https://www.vice.com/en/article/439wk3/domestic-abuse-stalking-survivors-suicide-investigation>, 2564 (กรกฎาคม, 7).

ความผิดซ้ำอนุมาตราเดียวกันนั้น ปัจจุบันถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากผู้ที่กระทำความผิดผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้าและได้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานผู้อื่นซ้ำอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษความผิดฐานติดตามรังควานครั้งหลังถึงจำคุก ศาลก็จะไม่สามารถเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลังได้ เพราะความผิดฐานติดตามรังควานไม่ได้ถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 (1)-(13) ซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น

ทั้งนี้แนวความคิดเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 93 นั้นเป็นแนวความคิดที่มีแนวความคิดมาจากสำนักคิดอาชญาวิทยา โดยทั้งนี้หลักการที่นำมาวินิจฉัยในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดตามนั้นมีเหตุผลมาจากการที่รัฐต้องการลดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากผู้กระทำความผิดบางคนการลงโทษครั้งแรกไม่อาจยับยั้งการกระทำความผิดได้เสมอไป โดยกระทำความผิดครั้งแรกนั้นทำให้ผู้กระทำนั้นได้เรียนรู้ความผิดพลาดของตนจากการกระทำความผิดครั้งแรกจึงมีความคิดที่จะลงมือการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งการกระทำความผิดครั้งที่ 2 นั้นย่อมมีโอกาสที่จะเพิ่มความเสี่ยงให้เกิดความเสียหายมากกว่าครั้งแรกเนื่องจากผู้กระทำความผิดครั้งที่ 2 นั้นย่อมมีประสบการณ์มาจากการทำความผิดครั้งแรกแล้ว การกระทำความผิดครั้งที่ 2 จึงน่าเชื่อว่าจะต้องถูกกระทำด้วยความเคยชินแนบเนียนตลอดจนพยานหลักฐานที่ใช้ในการกระทำความผิดผู้กระทำความผิดทำลายหรือซ่อนเร้นเนื่องจากการพิจารณาดีในครั้งแรกจะต้องทำให้ผู้กระทำความผิดเข้าใจในรูปแบบการดำเนินคดีในศาล ตลอดจนพยานหลักฐานที่โจทก์กล่าวอ้าง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าด้วยเหตุผลดังกล่าวหากมีการกระทำความผิดครั้งที่ 2 เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงไม่ว่าต่อตัวผู้จะหาเองและรวมถึงความเสียหายต่อระบบกระบวนการยุติธรรม

2.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานต้องได้รับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้จะมีลักษณะเป็นบทบังคับเช่นเดียวกับการลงโทษ แต่แตกต่างกันที่การลงโทษนั้นจะใช้บังคับต่อผู้ที่ได้กระทำความผิดตามกฎหมายจนต้องคำพิพากษาของศาล ดังนั้นการลงโทษจะถูกนำมาใช้ต่อเมื่อผู้กระทำนั้นได้กระทำความชั่วซึ่งความชื่อนั้นมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่จำเป็นต้องมีความชั่ว ก็สามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ได้ ซึ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้จะใช้เป็นมาตรการบังคับก่อนเพื่อป้องกันสังคมจากบุคคลที่มีอันตรายหรือบุคคลที่มีการกระทำความผิดคิดนิสัยโดยสามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในการยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกต่อไป ดังนั้นนอกจากวิธีการลงโทษแล้ว ควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมายและเพิ่มความคุ้มครองให้แก่เหยื่อของการติดตามรังควานด้วย

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดให้ความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือยอมความได้

หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้เริ่มต้นฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ มีเพียงบุคคลสองประเภทเท่านั้น ได้แก่ พนักงานอัยการ และผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ซึ่งการที่พนักงานอัยการจะเริ่มต้นฟ้องคดีได้นั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 บัญญัติว่า ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121

จากหลักการของกฎหมายดังกล่าวนี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อคดีใดเป็นคดีความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญานั้นทั้งปวง โดยไม่จำเป็นต้องมีคำร้องทุกข์โดยชอบของผู้เสียหายก่อนที่พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวน ดังนั้น แม้จะไม่มีคำร้องทุกข์ในคดีความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนได้โดยชอบ ส่งผลให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องได้โดยชอบด้วยเช่นกัน

หากคดีใดเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนจะมีอำนาจสอบสวนก็ต่อเมื่อมีผู้เสียหายมาแจ้งความร้องทุกข์ตามระเบียบ หากพนักงานสอบสวนดำเนินคดีความผิดอันยอมความได้ไปโดยไม่มีคำร้องทุกข์ตามระเบียบจะส่งผลให้เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ มีผลเท่ากับไม่มีการสอบสวนในความผิดนั้นมาก่อน พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้องร้องคดีนั้นได้ แต่หากในคดีความผิดอันยอมความได้มีผู้เสียหายมาร้องทุกข์ตามระเบียบ พนักงานสอบสวนก็จะมีอำนาจสอบสวนโดยชอบ พนักงานอัยการก็จะมีอำนาจฟ้องในคดีความผิดอันยอมความได้

เมื่อหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นเช่นนี้ ส่งผลให้ถ้าความผิดฐานติดตามรังควานเป็นคดีความผิดอันเป็นความผิดที่เป็นอาญาแผ่นดิน รัฐย่อมมีอำนาจสอบสวนความผิดดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมของผู้เสียหาย แต่ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุที่ทำให้ความผิดฐานนี้เกิดขึ้นมักจะเกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกระทำมากกว่าดังนั้นหากปล่อยให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีได้โดยอิสระปราศจากความยินยอมของผู้เสียหาย ทั้งที่ความเสียหายดังกล่าวเกิดความเสียหายต่อบุคคลมากกว่ารัฐ การกำหนดดังกล่าวให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดินย่อมไม่สอดคล้องกับลักษณะของฐานความผิด

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวของบุคคลทั้งหลายดังกล่าวมานั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายมาปรับใช้ในการติดตามรังควานอย่างต่อเนื่องไว้โดยเฉพาะ

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้บัญญัติความผิดฐานติดตามรังควานกรณีปกติ กรณีเหตุฉกรรจ์ และกรณี ผลกระทบของความผิดฐานดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ และกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานดังกล่าว โดย บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง หมวด 1 ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัว มาตรา 309/1 ซึ่งผู้ศึกษาได้ เทียบเคียงกับกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนีและพระราชบัญญัติการคุ้มครองจาก การล่วงละเมิดของประเทศสิงคโปร์ โดยมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 309/1 ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการดังกล่าว ได้ติดตามบุคคลอื่นในลักษณะที่ เป็นการรบกวนวิถีชีวิตของบุคคลนั้นอย่างจริงจังโดยไม่ลดละโดยการติดตาม รังควาน คุกคาม ข่มขู่ กระทำ การอันอีกฝ่ายหนึ่งไม่พึงปรารถนา กระทำการให้อีกฝ่ายหนึ่งอยู่ภายใต้การเฝ้ามอง หรือการกระทำอื่นใดใน ลักษณะเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปีปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความ ผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสอง เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

และมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 1(19) ต่อเนื่อง หมายถึง การกระทำครั้งเดียวที่มีลักษณะของการคงอยู่อย่างยึดเชื้อหรือ การกระทำสองครั้งขึ้นไปหากการกระทำครั้งแรกเกิดขึ้นและสิ้นสุดลง”

2 ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีมาตรการทางกฎหมายภายหลังจากศาลมีคำพิพากษามาบังคับใช้

2.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานต้องได้รับการเพิ่ม โทษที่จะลงถึงหนึ่งเมื่อได้กระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดียวกัน

เนื่องจากความผิดฐานดังกล่าวนี้เป็นฐานความผิดที่เกิดขึ้นได้ง่ายและมักส่งผลกระทบต่อ สังคม จึงสมควรให้ผู้กระทำความผิดได้เจ็บผลจากการกระทำโดยการได้รับเพิ่มตามกฎหมายให้มากกว่า โทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดครั้งแรกนั่นเอง ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 ให้มีข้อความดังต่อไปนี้

“ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่ จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ตีภายในเวลา สามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ตีถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหก เดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นถึงหนึ่งของโทษที่ศาล กำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 135

- (2) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 136 ถึงมาตรา 146
- (3) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166
- (4) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และ มาตรา 194
- (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 200 ถึงมาตรา 204
- (6) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216
- (7) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึง มาตรา 224 มาตรา 226 ถึงมาตรา 234 และมาตรา 236 ถึงมาตรา 238
- (8) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตั๋ว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 250 ถึงมาตรา 261 และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 264 ถึงมาตรา 269
- (9) ความผิดเกี่ยวกับคำ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ถึงมาตรา 275
- (10) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 285
- (11) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และ มาตรา 294 ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299 ความผิดฐาน ทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 301 ถึงมาตรา 303 และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คน ป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ถึง มาตรา 308
- (12) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 มาตรา 309/1 มาตรา 310 และ มาตรา 312 ถึงมาตรา 320
- (13) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 365

2.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานต้องได้รับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

เพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวต้องได้รับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยจากกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการติดตามรังควาน ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 ให้มีข้อความโดยมาเพิ่มเติมให้มีมาตรา 44 วรรคสอง โดยระบุข้อความดังต่อไปนี้

“และหมายรวมถึง ห้ามมิให้เข้าไปใกล้บุคคลที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา”

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดให้ความผิดฐานติดตามรังควานอย่างต่อเนื่องเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือยอมความได้

เนื่องด้วยความผิดฐานติดตามรังควานความเป็นส่วนตัวมีคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองคือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเฉพาะแต่ละบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจึง

สมควรที่จะเป็นความผิดอาญาส่วนตัวเพื่อต้องอาศัยความยินยอมจากผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขในการดำเนินคดี ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมความสงบเรียบร้อยแก่ประชาชนในสังคมนั่นเองเพราะบางครั้งสาเหตุของการกระทำมักเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่สำหรับเหตุการณ์และผลกระทบนั้น เพื่อเป็นไปตามหลักการคุ้มครองบุคคลที่หย่อนความสามารถและการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดผลที่รุนแรง จึงสมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง

วิทยานิพนธ์

ไพรัช บวรสมพงษ์, “การคุ้มครองเด็กผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับประโยชน์สูงสุดของเด็ก.” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

เอกสารภาษาอังกฤษ

Sirin Kale. **7 Abuse Victims in the UK Died By Suspected Suicide in the Last 5 Years**[Online], available URL: <https://www.vice.com/en/article/439wk3/domestic-abuse-stalking-survivors-suicide-investigation>, 2564 (กรกฎาคม, 7).

Stalking Risk Profile. **Types of Stalking** [Online]. Available URL: <https://www.stalkingriskprofile.com/what-is-stalking/stalking-and-mental-illness>, 2564 (เมษายน, 24).